

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

DOBA BRONZOVÁ

BRONZE AGE

BRONZEZEIT

BLUČINA (okr. Brno-venkov)

„Cezavy“. VS. Výšinné sídliště. Systematický výzkum. Uložení: MZM Brno.

V červnu až červenci 2006 byla v souvislosti se zahájením experimentální rekonstrukce dílčího úseku věteřovské fortifikace na západním svahu návrší otevřena v sektoru A plocha tří dosud nezkoumaných čtverců 17n, 18n a 19n. Smyslem tohoto odhalení bylo zachytit severní pokračování průběhu věteřovské opevnovací linie (příkopu a hradby), která byla v letech 1983-1984 prozkoumána na ploše sousedních čtverců 17-19m (Salaš 1985; 1986; 1987; Pressová 2006).

Ve čtvercích 18-19n byla pouze skryta povrchová orníční vrstva, která v téměř celé východní polovině čtverce 18n a v severní třetině čtverce 19n již v hloubce 20–30 cm ostře nasedala na intaktní jílové podloží. Uprostřed spojené plochy obou čtverců se na úrovni podloží ve směru SV–JZ vyrýsoval hrubý obrys ústí věteřovského opevnovacího příkopu, jehož zásyp byl v této hloubce ještě narušený různými recentními zásahy. Průběh rozhraní zásypu a podloží byl v tak mělké hloubce sice poněkud nepravidelný, jeho detekce však přispívá k objasnění některých otázek, které vyvstaly ohledně tvaru a zániku příkopu při jeho odhalení v sousedních čtvercích v l. 1983–1984. Zatímco průběh západního, resp. severozápadního rozhraní se vyrýsoval v severní části čtverce 19n v návaznosti na průběh západního ústí příkopu ve čtverci 19m (srov. Salaš 1986, obr. 1; 2000, obr. 2) a směřoval z JZ rohu čtverce téměř východním směrem, východní rozhraní navázalo sice v JV rohu čtverce 18n na linii východního ústí příkopu ve čtvercích 17l-m, vzápětí ale překvapivě směřovalo z tohoto rohu severozápadním směrem, tedy kolmo proti severozápadnímu rozhraní zásypu příkopu. Teprve po čtyřech metrech průběhu tímto směrem se rozhraní ostře stočilo k SV a tím se v dalším pokračování paralelizovalo s linií protější strany příkopu. Zatímco tedy na jižní hraně čtverců 19-18n ústí příkopu dosáhlo zhruba desetimetrové šířky, na protější severní, resp. severozápadní straně obou čtverců se ústí zúžilo na pouhých 4 m; k tomuto zúžení došlo právě ostrou změnou průběhu rozhraní východní strany příkopu. Z tohoto byt jen povrchového odhalení věteřovského příkopu vyplývají dva poznatky. V podstatě se tím potvrdil úplně původní výklad (Salaš 1985, 28; 1986, 505), podle kterého tvoří výplň východní a zdeformované strany příkopu utržené a na sebe nasunutě jílové kry. Na prozkoumané ploše čtverců 18-19m dosahoval tedy původní příkop šířky pouze 7–8 m a zřejmě pod tíhou hradebního tělesa došlo v délce 9–10 m k destrukci a sesuvu celé jeho východní stěny, tvořené jílovým podložím; ostrý lom v průběhu východní hrany ve čtverci 18n je severním koncem této utržené stěny příkopu. Druhý poznatek se týká celkového průběhu příkopu: podle obrysu

ústí ve čtvercích 18-19n se příkop začíná stáčet SV směrem proti hrázi na severním křídle Cezav a tímto směrem se také zužuje. Podle tohoto trendu lze pak předpokládat, že severovýchodním směrem by se do vzdálenosti cca 10 m (prostor čtverců 18-19o, 17-18p) měl nacházet závěr příkopu a tím snad i vstup do akropole hradiska.

Kromě čtverců 18-19n s objektem věteřovského příkopu byl v r. 2006 také nově otevřen a prozkoumán východním směrem navazující čtverec 17n, tedy plocha, na které by se měla nacházet část původně nad příkopem vybudovaného hradebního tělesa. Situace zde byla zcela obdobná té, jakou odhalil výzkum v r. 1984 v jižně sousedících čtvercích 17l-m (Salaš 1986, 505–506; 1987, 28): nebyly zde zachyceny sebe-menší stopy, které by bylo možno spojit s konstrukcí hradby, a to ani v ornici o mocnosti až 40 cm, ani na úrovni jílového podloží. Jeho intaktnost narušovaly pouze široké mělké rýhy po recentní hluboké orbě (rigolování), směřující severovýchodně-jihozápadním směrem, tedy po linii vrstevnic.

Milan Salaš

Literatura

- Pressová, P. 2006: *Věteřovská fortifikace na Cezavách u Blučiny*. Rukopis diplomové práce. Brno.
- Salaš, M. 1985: Výzkum výšinného sídliště z doby bronzové u Blučiny (okr. Brno-venkov), *Přehled výzkumů* 1983, 27–29. Brno 1985.
- Salaš, M. 1986: Výzkum fortifikace věteřovského výšinného sídliště u Blučiny, *Archeologické rozhledy* XXXVIII, 504–514, 594–595.
- Salaš, M. 1987: Pokračování výzkumu výšinného sídliště u Blučiny (okr. Brno-venkov), *Přehled výzkumů* 1984, 27–29. Brno 1987.
- Salaš, M. 2000: Neobvyklá forma staroúnětického depozita na Cezavách u Blučiny (okr. Brno-venkov), *Pravěk* NR 9, 1999, 269–287.

Resumé

Blučina (Bez. Brno-venkov). „Cezavy“. Věteřov-Gruppe. Befestigungsgraben. Systematische Grabung.

BRNO (k. ú. Komín, okr. Brno-město)

Intravilán – ulice Hlavní, Absolonova, KSPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při stavbě kruhového obchvatu a komunikace u ulice Hlavní v Brně-Komíně bylo v roce 2006 porušeno již delší dobu známé polykulturní pravěké sídliště. Záchranný výzkum neproběhl za optimálních okolností, neboť nemalá část stavbou zasaženého prostoru (Plocha II) byla před jeho započe-

tím již odtěžena; přesto se postupně podařilo odkrýt a v Plochách I a III prozkoumat a dokumentovat celkem 152 objektů, což nám poskytuje dosud nejobsáhlejší a nejrepresentativnější pohled na zdejší pravěké osídlení (obr. 1).

Nejstarší komponentu na lokalitě tvoří sídliště kultury s lineární keramikou, dále byly zjištěny dva porušené objekty datované částí materiálu do eneolitu, nejpravděpodobněji do staršího úseku kultury nálevkovitých pohárů.

Rozptýleně byly v celé zkoumané ploše zachyceny především sídlištní objekty kultury středodunajských popelnicových polí, a to jak velatické, tak podolské fáze. Řadu běžných zásobních jam kruhového půdorysu doplňují nezvykle rozsáhlý hliník v Ploše III (K 598), vzniklý postupným zahloubením velkého množství nesoučasných jam různého tvaru a velikosti. Zachycena byla pouze jeho část o šířce přibližně 28 m, západním i východním směrem vybíhal mimo skrvývku; hloub-

ka některých objektů dosahovala až 2,5 m. V západní části Plochy I bylo dále odkrýto několik kúlových jam (spolehlivě K 512, 520 a patrně i další objekty bez nálezů), jde nepochybně o část blíže nerekonstruovatelné nadzemní stavby. Obraz osídlení doplňuje dále několik jam novověkého až recentního stáří (K 501, 640), náležících nepochybně do kontextu zahradních pozemků zástavby při ulici Hlavní.

David Parma

Resumé

Brno-Komín (Bez. Brno-město). Strasse Hlavní, Absolonova. Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (k. ú. Soběšlice, okr. Brno-město)

„Spanilý les“. Doba popelnicových polí. Ojedinelý povrchový nález. MZM Brno.

V listopadu 2006 objevil Karel Kukleta z Brna při povrchové prospekci na katastru Soběšic pomocí detektoru bronzový nůž, uložený v povrchové vrstvě v hloubce 10–15 cm. Místo nálezu se nachází v zalesněném terénu cca 200 m od severního okraje intravilánu a západně od silnice do Útěchova na jižním svahu pod vrcholem nevýrazné ostrožny. Na ZM ČR 1 : 10 000 (list 24-32-20) lze místo nálezu vymezit okolím bodu daném koordinátou 180 mm od Z. s. č. a 27 mm od S. s. č. Drobnější nůž (d. 94 mm) s odrceným ostřím, tmavě zelenou ušlechtilou patinou a se symetricky, klínovitě profilovanou čepelí náleží do skupiny mladších tvarů s krátkou plochou rukojetí a je charakteristickým exemplářem typu Stillfried. Ten sám o sobě není chronologicky příliš senzitivní, interval jeho výskytu sahá na Moravě od stupně Hrubčice (depotový horizont Přestavky) až po stupeň H C s těžštěm v mladší fázi popelnicových polí (Říhovský 1972, 58; Salaš 2005, 45, 47).

Milan Salaš

Literatura

Říhovský, J. 1972: Die Messer in Mähren und dem Ostalpengebiet. Prähistorische Bronzefunde VII, 1. München.
Salaš, M. 2005: Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě I-II. Brno.

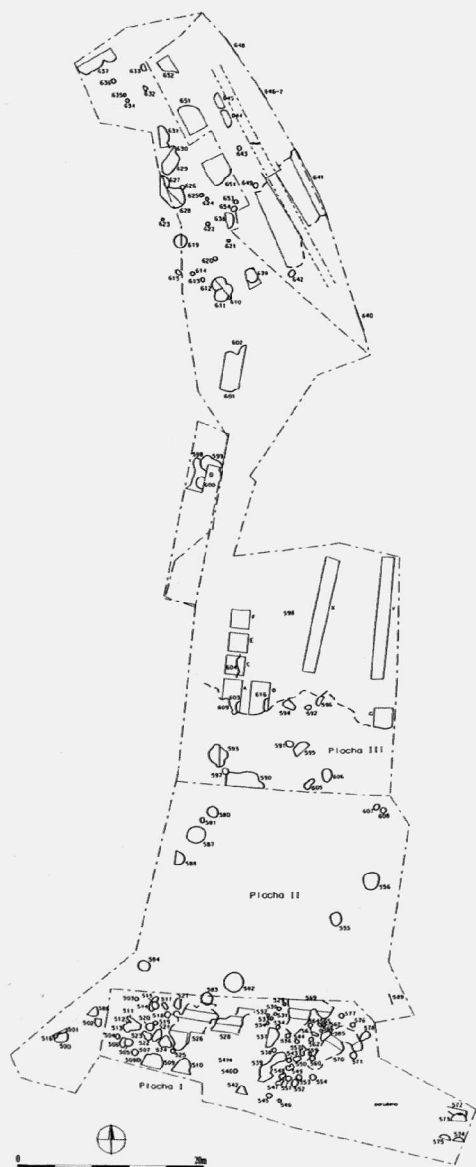
Resumé

Brno (Kataster Soběšlice, Bez. Brno-město). Urnenfelderzeit. Lesefund. Bronzemesser.

BRNO (k. ú. Staré Brno, okr. Brno-město)

Ulice Nové Sady 10 – Soukenická ulice 2, parc. č. 1485, 1486/1-4, 14787/1-2. KSPP – velatická fáze. Sídliště. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum na předmětných parcelách (k výzkumu viz podkapitola Středověk a novověk, tam i vyznačení lokality) prokázal pravěké osídlení. Prozkoumány byly tři jámy neznámé funkce. Dvě byly přiřazeny velatické fázi kultury středodunajských popelnicových polí. Datování třetí bude potřeba ještě upřesnit. Rovněž jsme pozorovali, že „půdní typ“ byl na lokalitě „kulturně“ a nacházely se v něm

Obr. 1. Brno-Komín. Celkový plán výzkumu.
Brno-Komín. Gesamtplan der Ausgrabung.